

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΑΓΓΛΙΚΑΝΩΝ

Ἡ Διεθνὴς Ἐπιτροπὴ τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξύ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Κοινωνίας Ἐκκλησιῶν πραγματοποιήθηκε συνάντηση στὸ Βόλο Ἑλλάδας ἀπὸ τὶς 12-18 Φεβρουαρίου 2001. Ἡ Ἐπιτροπὴ φιλοξενήθηκε ἀπὸ τὸ Σεβ. Μητροπολίτη Δημητριάδος καὶ Ἀλμυροῦ Ἰγνάτιο. Οἱ ἐργασίες τῆς Ἐπιτροπῆς διεξήχθησαν στὸ νέο Συνεδριακὸ Κέντρο, ὅπου στεγάζονται καὶ τὰ γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος. Ἀπὸ Ὁρθοδόξου πλευρᾶς συμμετεῖχαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης, Συμπρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς (Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως), ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀξώμης Πέτρος (Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας), ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος Saliby (Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας), ὁ Πανοσιολ. Ἡγούμενος Παρίων Alfeven (Πατριαρχεῖο Ρωσίας), ὁ Θεοφ. Χωρεπίσκοπος Τριμυθούντος Βασίλειος (Ἐκκλησία Κύπρου), ὁ Καθηγητὴς Κωνσταντῖνος Σκουτέρης (Ἐκκλησία Ἑλλάδος), ὁ Αἰδεσιμολ. Ἀνδρέας Μίπκο (Ἐκκλησία Πολωνίας), ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀχαΐας Ἀθανάσιος (Ἐκκλησία Ἀλβανίας), ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Oulu Ἀμβρόσιος (Ἐκκλησία Φιλανδίας) καὶ ὁ Αἰδεσιμολ. Χρῖστος Χριστάκης, Γραμματέας τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος Ἰγνάτιος καλωσόρισε τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς κατὰ τὴν ἐπίσημη ἑναρξὴ τῶν συνεδριῶν, πρόσφερε δὲ ἐπίσημο δεῖπνο, στὸ ὁποῖο προσκλήθηκαν καὶ οἱ πολιτικές, δημοκρατικές, στρατιωτικές, ἀστυνομικές, δικαστικές καὶ πανεπιστημιακές ἀρχές τῆς πόλεως τοῦ Βόλου. Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς παρακολούθησαν ἐπίσης τὴν θεία λειτουργία, τὴν ὁποία τέλεσε ὁ Μητροπολίτης Ἰγνάτιος στὸ γυναικεῖο Μοναστήρι τῶν Ἀρχαγγέλων στὸ Πήλιο, ὅπου ἔτυχαν καὶ τῆς εὐγενοῦς καὶ γενναιοδωρῆς φιλοξενίας ἐκ μέρους τῶν ἀδελφῶν μοναχῶν τῆς Μονῆς. Τῆς ἴδιας γενναιοδωρῆς φιλοξενίας ἔτυχαν καὶ στίς διάφορες ἐνορίες τῆς πόλεως τοῦ Βόλου, οἱ ὁποῖες εὐγενῶς ὀργάνωναν τὰ γεύματα γιὰ τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κύκλος τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς διήλθε μέχρι τώρα ἀπὸ τρεῖς φάσεις. Ἐκαμὲ τὴν ἑναρξὴ τῶν ἐργασιῶν τῆς τὸ 1973 μὲ τὴν ἀναζήτησιν τῶν διαφορῶν καὶ τὴ δυνατότητα συγκλίσεως τῶν δογματικῶν διαφορῶν μεταξύ τῶν Ἀγγλικανῶν καὶ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Στὴ διάρκεια τῶν δύο προηγούμενων φάσεων τοῦ Διαλόγου ὑπεγράφησαν δύο κοινὰ κείμενα, τὸ πρῶτο στὴ Μόσχα τὸ ἔτος 1976 καὶ τὸ δεῦτερο στὸ Δουβλίνο τὸ 1984. Κα-

τὰ τὴν παρούσα τρίτη φάση τοῦ Διαλόγου ἔχει γίνε ἐπεξεργασία τῶν ἀκόλουθων προσωρινῶν κοινῶν κειμένων: «Ἡ Ἁγία Τριάς καὶ ἡ Ἐκκλησία», «Ὁ Χριστός, τὸ Πνεῦμα καὶ ἡ Ἐκκλησία» καὶ «Ὁ Χριστός, ἡ Ἀνθρωπότητα καὶ ἡ Ἐκκλησία» μέρος Α καὶ Β. Τὰ τρία αὐτὰ κείμενα θὰ ἀποτελέσουν μέρος τοῦ τελικοῦ κοινῶν κειμένου, τὸ ὁποῖο θὰ δημοσιευθεῖ ἅμα τὴν περατώσει τῆς φάσεως αὐτῆς τοῦ Διαλόγου.

Κατὰ τὴ συνάντησίν τῆς στὸ Βόλο, ἡ Ἐπιτροπὴ ἀρχισε τὴν ἐξέταση τοῦ θέματος «Τὸ Κεχειροτονημένον Ὑπουργήμα στὴν Ἐκκλησία» (Ordained Ministry in the Church), καθὼς καὶ τῆς σχέσης τῆς μὲ τὴ μοναδικὴ Ἀρχιερωσύνη τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Βασιλείου Ἱερατεύματος ὁλοκλήρης τῆς Χριστιανικῆς κοινότητος. Ἐντὸς τῶν πλαισίων αὐτῶν ἔχει κάμει ἀποδεκτὸ κοινὸ κείμενο μὲ θέμα: «Ἡ Ἐπισκοπὴ, ὁ Ἐπίσκοπος καὶ τὸ Πρωτεῖο». Πρὶν τὴ σύνταξιν τοῦ κειμένου αὐτοῦ, σὲ προηγούμενη ἤδη συνάντησιν, παρουσιάσθηκαν κείμενα ἀπὸ Ὁρθοδόξου καὶ Ἀγγλικανικῆς πλευρᾶς ἐπὶ τοῦ θέματος, τὰ ὁποῖα καὶ συζητήθηκαν καὶ ἀπετέλεσαν τὴ βάση γιὰ τὴ σύνταξιν τοῦ κοινῶν αὐτοῦ κειμένου.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισε νὰ συναντηθεῖ ἐκ νέου τὸ ἔτος 2002 μὲ σκοπὸ τὴ συνέχισιν τῆς συζητήσεως καὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ «Κεχειροτονημένον Ὑπουργήματος στὴν Ἐκκλησία». Στὴ συνέχεια θὰ κάμει ἀποδεκτὸ τὸ κοινὸ κείμενο ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ. Εἶναι προφανές, ὅτι μέχρι τὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς παρούσης φάσεως τοῦ Διαλόγου, πού προγραμματίζεται γιὰ τὸ ἔτος 2005, δὲν εἶναι δυνατό νὰ δημοσιευθοῦν τὰ προσωρινῶς καταρτισθέντα κείμενα, ἐφ' ὅσον δὲν ἔχουν λάβει τὴν τελικὴν τους καὶ ὁλοκληρωμένη μορφή.

Γιὰ τὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς φάσεως αὐτῆς τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου ἔχουν συμφωνηθεῖ τὰ ἀκόλουθα βήματα: 1. Γιὰ τὸ ἔτος 2002 θὰ γίνε συζήτηση ἐπὶ δύο κειμένων, πού ἤδη παρουσιάσθηκαν στὴν παρούσα συνεδρία τῆς Ἐπιτροπῆς, τοῦ Καθηγητῆ Κωνσταντίνου Σκουτέρη καὶ τῆς κας Tetley, βάσει τῶν ὁποίων θὰ συνταχθεῖ κοινὸ κείμενο. 2. Παρουσίασιν δύο ξεχωριστῶν κειμένων ἀπὸ Ὁρθοδόξου καὶ Ἀγγλικανικῆς πλευρᾶς γιὰ τὰ μὴ ἔχοντα χειροτονία ὑπουργήματα στὴν Ἐκκλησία. 3. Ἄλλα δύο κείμενα κατὰ τὴν αὐτὴν συνάντησιν θὰ φέρον στὸ ἐπίκεντρο τοῦ Διαλόγου τὴ συζήτηση γιὰ τὴ «Χειροτονία τῶν γυναικῶν».

Γιὰ τὸ ἔτος 2003 προγραμματίζεται ἡ σύνταξιν κοινῶν κειμένων: 1. Γιὰ τὰ μὴ ἔχοντα χειροτονία ὑπουργήματα στὴν Ἐκκλησία καὶ 2. Γιὰ τὸ θέμα τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν. Στὴ συνέχεια, ἡ ὁλομέλεια τῆς Ἐπιτροπῆς θὰ μελετήσῃ καὶ θὰ δώσει τὴν τελικὴν μορφήν στὰ δύο ἄνω κείμενα. 3. Ἐπιπρόσθετα θὰ παρουσιασθοῦν δύο κείμενα ἀπὸ τὶς δύο διαλεγόμενες πλευρές μὲ θέμα «Τὸ σχίσμα καὶ ἡ αἵρεσις». 4. Τέλος, ἄλλα δύο κείμενα θὰ ἀναφερθοῦν στὸ θέμα τῆς «Ἀποδοχῆς καὶ ἀναπτύξεως τοῦ δόγματος στὴν Ἐκκλησία».

Τὸ ἔτος 2004, ἡ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ θὰ συντάξῃ δύο κείμενα ἐπὶ τὴν βάσει τῶν προηγουμένως συζητηθέντων θεμάτων: 1. «Ἐπὶ τοῦ σχίσματος καὶ τῆς αἵρέσεως» καὶ 2. Ἐπὶ τῆς «Ἀποδοχῆς καὶ ἀναπτύξεως τοῦ δόγματος στὴν Ἐκκλησία». Ἡ ὁλομέλεια τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου θὰ

συζητήσει και θα δώσει την τελική μορφή και θα αποδεχθεί τα δύο ως ανωτέρω κείμενα. Έπειτα από τη συμπλήρωση των πιο πάνω διαδικασιών το σύνολο των κειμένων της τρίτης φάσεως του Διαλόγου θα δημοσιευθεί.

Έπειδή το κείμενο, το οποίο έπεξεργάστηκε η Έπιτροπή του Θεολογικού Διαλόγου στην τελευταία της συνάντηση στο Βόλο, δεν είναι επί του παρόντος δημοσιεύσιμο, αναφέρουμε μόνο τις παραγράφους, οι οποίες είναι ένδεικτικές του περιεχομένου του. Στην **Εισαγωγή** γίνεται λόγος για την έννοια του «Πρώτου» στην Έκκλησία. Τόσο από Όρθοδοξου, όσο και από Άγγλικανικής πλευράς απορρίπτεται η έννοια του «πρωτείου», όπως αυτό κατανοείται από τη Ρωμαιοκαθολική Έκκλησία. Η έννοια του πρώτου στις δύο Έκκλησίες κατανοείται κυρίως ως διακονία και όχι ως παγκόσμια δικαιοδοσία. Στην **πρώτη ένότητα** εξετάζεται η έννοια και η θέση της Έπισκοπής και του Έπισκόπου κατά τη διάρκεια των τεσσάρων πρώτων αιώνων της ιστορίας της Έκκλησίας, καθώς και η εκκλησιολογική σημασία τους. Η **δεύτερη ένότητα** αναφέρεται στην έννοια της Έπισκοπής και του Έπισκόπου από τον τέταρτο αιώνα και έφεξης. Η **τρίτη ένότητα** αναπτύσσει τα εκκλησιολογικά ζητήματα, τα οποία πηγάζουν από την προηγηθείσα ιστορική ανάλυση για την Έπισκοπή και τον Έπίσκοπο. Στη συνέχεια, στην **επόμενη ένότητα** εξετάζεται εν συντομία η παρούσα θέση και κατάσταση της Έπισκοπής και του Έπισκόπου, καθώς και η σχέση του Έπισκόπου με το συνοδικό σύστημα της Έκκλησίας. **Τέλος**, στο κείμενο εξετάζονται εν συντομία οι σχέσεις του «Συλλόγου» των Έπισκόπων με τον πρώτο.

Από την ανάγνωση του κειμένου γίνεται προφανής η κυριαρχία της Θεολογίας του Μητροπολίτη Περγάμου Ιωάννη, ο οποίος είναι ειδικός επί των θιγόμενων θεμάτων. Σέ όρισμένα σημεία του κειμένου σημειώνονται οι διαφορές μεταξύ της Όρθοδόξου και της Άγγλικανικής Θεολογίας και Έκκλησιολογίας. Κατά τη συζήτηση του κειμένου, ο εκπρόσωπος της Έκκλησίας Κύπρου, Χωρεπίσκοπος Τριμυθούντος Βασίλειος, παρετήρησε, ότι το κείμενο δεν δίδει σαφή απάντηση στο αν και κατά πόσο, κατά την ιστορική εξέλιξη του θεσμού της Έπισκοπής και του Έπισκόπου, διαπιστοῦται οποιαδήποτε εκκλησιολογική παρέκκλιση, η οποία χρήζει διορθώσεως. Η απάντηση, η οποία δόθηκε από τον Περγάμου Ιωάννη είναι, ότι αυτό αποτελεί έργο των Έκκλησιών να τό κρίνουν λαμβάνοντας άφορμή από τα κείμενα του Θεολογικού Διαλόγου.

Έντονη, επίσης, συζήτηση και διαφωνία εκδηλώθηκε αναφορικά προς τό θιγόμενο σημείο στο κείμενο, σύμφωνα με τό όποιο, στην ιστορική εξέλιξη της θέσεως του Έπισκόπου στην Έκκλησία, ο Έπίσκοπος περιορίσθηκε κυρίως σέ διοικητικά καθήκοντα, ενώ τό εύχαριστιακό κέντρο μετακινήθηκε από τον Έπίσκοπο στον Πρεσβύτερο. Στο σημείο αυτό άντέδρασαν οι εκπρόσωποι των Έκκλησιών Κύπρου και Ρωσίας, δεδομένου ότι α) και ο Έπίσκοπος τελεί άνελλιπώς τή θεία Εύχαριστία και β) όταν ο Έπίσκοπος είναι παρών και προεδρεύει της τελέσεως της θείας Εύχαριστίας, τότε διατηρείται η άρχαία τάξη, κατά την όποία οι Πρεσβύτεροι περιστοιχίζαν τον Έπίσκοπο, πού τελούσε τή θεία Εύχαριστία. Άλλωστε, αυτό είναι σύμφωνο και προς την όρθόδοξη εκκλησιολογική θέση, η όποία διατυπώνεται στο

κείμενο: «Ο Έπίσκοπος υπό την έσχατολογική και εικονική έννοια, ως τό πρόσωπο τό όποιο εκπροσωπεί τό Χριστό, περίξ του όποιου πραγματοποιείται η σύναξη της τοπικής Έκκλησίας και υπάρχει η Έκκλησία, αποτελεεί δομικό στοιχείο της Έκκλησίας».

† Ο ΤΡΙΜΥΘΟΥΝΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ